

III, §§ 50 - 51

1. Παραδείγματα ερμηνευτικών ερωτήσεων

A. Ερωτήσεις ανοικτού τύπου ή ελεύθερης ανάπτυξης

1. *καὶ ἡ βουλή δὴλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα...*: Ποιες ήταν οι αντιδράσεις του Κριτία στη στάση της βουλής και τι θέλησε να προλάβει;
2. *προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξήλθε...*: Τι, κατά τη γνώμη σας, συζήτησε ο Κριτίας με τους άλλους της ομάδας των Τριάκοντα; Να τεκμηριώσετε την άποψή σας με βάση το κείμενο.
3. Ήταν νόμιμη, κατά τη γνώμη σας, ενέργεια η διαγραφή του Θηραμένη από τον κατάλογο των «τρισχιλίων»;
4. Ποιοι πολίτες περιλαμβάνονταν στον κατάλογο των «τρισχιλίων» και ποιο ρόλο είχαν στην πολιτική και κοινωνική ζωή της πόλης; Πού απέβλεπαν οι Τριάκοντα με το μέτρο αυτό;
5. Ποιες μεθόδους και ποια τεχνάσματα χρησιμοποίησε ο Κριτίας, ώστε και τον αντίπαλό του, τον Θηραμένη, να εξοντώσει και ο ίδιος να φαίνεται ότι ενήργησε νομότυπα;
6. Παρακολουθώντας στο κείμενο το λόγο και τις ενέργειες του Κριτία να σκιαγραφήσετε το ήθος και το ύφος του άνδρα και να κρίνετε την πολιτική του στάση.

B. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Με ποιον τρόπο αφαίρεσε ο Κριτίας από τη βουλή την αρμοδιότητα να δικάσει τον Θηραμένη;
2. *καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις*: Για ποιο σκοπό ο Κριτίας έδωσε αυτή την εντολή;
3. *ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις*: Σε ποιους νόμους αναφέρεται ο Κριτίας;
4. *συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν*: Σε ποιους αναφέρεται ο προσδιορισμός ἅπασιν;

Γ. Συνδυασμός ερώτησης σύντομης απάντησης και ελεύθερης ανάπτυξης

1. Ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο...:

α) Σε ποιον αναφέρεται το κείμενο;

β) Ποιο ἦταν το περιεχόμενο του λόγου του και πόσο πειστικά ἦταν τα επιχειρήματά του⁹; Να λάβετε υπόψη σας και την αντίδραση της βουλῆς: *δήλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα.*

2. Γραμματικές ερωτήσεις - ασκήσεις

1. ἐγένετο, ἐπαύσατο, προσελθὼν, ἐκέλευσε: Να τοποθετήσετε τους ρηματικούς τύπους στη σωστή θέση του πίνακα και να συμπληρώσετε τα κενά. Η μετοχή να γραφεί στις εγκλίσεις στο γ' πληθυντικό πρόσωπο.

	Οριστική	Υποτακτική	Ενκτική	Προστακτική	Μετοχή
αόρ. α' ενεργ.					
αόρ. β' ενεργ.					
αόρ. α' μέσης					
αόρ. β' μέσης					

2. τοῦτο, τι: Να αναγνωρίσετε τις αντωνυμίες και να τις κλίνετε στο ίδιο γένος και στους δύο αριθμούς.

3. εὐμενῶς: Να γράψετε τα παραθετικά του επιρρημάτος.

4. ὄρων: Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους και το β' πληθυντικό πρόσωπο σ' όλες τις εγκλίσεις του ενεστώτα και του αορίστου β' του ρήματος.

⁹ Προκειμένου να απαντήσουν πληρέστερα οι μαθητές, θα μπορούσε να τους δοθεί ο λόγος του Θηραμένη σε μετάφραση, η οποία, κατά την κρίση του διδάσκοντος, μπορεί να συνοδεύεται και από το πρωτότυπο κείμενο.

5. *εἰσελθών, εἶπεν*. Να κλίνετε την προστακτική αορίστου β' των ρημάτων.
6. Να γράψετε τις ακόλουθες προτάσεις μεταφέροντας όλες τις κλιτές λέξεις από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό και αντιστρόφως.
- α) *Οὗτος ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας (...)*.
 β) *Ἐγὼ οὖν τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου*.
 γ) *Καὶ τοῦτον ἡμεῖς θανατοῦμεν*.
 δ) *Οὗτος ἐφοβεῖτο μὴ ὁ ἀντίδικος ἀναφύγη*.
7. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με το γραμματικό προσδιορισμό στη στήλη Β που τους αντιστοιχεί. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

Α	Β
1. <i>ἅπασιν</i>	α) ουσιαστικό της α' κλίσης
2. <i>καταλόγου</i>	β) οριστική αντωνυμία
3. <i>ὄντων</i>	γ) δεικτική αντωνυμία
4. <i>οἶδε</i>	δ) αόριστη επιμεριστική αντωνυμία
5. <i>μηδένα</i>	ε) οριστική ενεστώτα
6. <i>εἰσελθών</i>	στ) ουσιαστικό της β' κλίσης
7. <i>ἐξαλείφω</i>	ζ) μετοχή ενεστώτα
8. <i>προστάτου</i>	η) επίθετο γ' κλίσης
	θ) μετοχή αορίστου β'
	ι) ουσιαστικό γ' κλίσης

3. Συντακτικές ερωτήσεις - ασκήσεις

1. *ὡς δὲ εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο*: Να χαρακτηρίσετε το είδος της πρότασης και όλους τους όρους της.
2. Στις παρακάτω προτάσεις να διαγράψετε το σκέλος που περιέχει λάθος στο συντακτικό προσδιορισμό των λέξεων που δίνονται:
- *τῆ βουλῆς*: είναι έμμεσο αντικείμενο στο *ἐπιτρέψοι* / δοτική προσωπική

- *τοῖς τριάκοντα:* είναι άμεσο / έμμεσο αντικ. στο *διαλεχθείς*
- *έπιστήναι:* είναι αντικ. στο *έκέλευσε / απαρ.* του σκοπού
- *τοὺς ἔχοντας:* είναι αντικείμε. / υποκείμε. στο *έπιστήναι*
- *έπι τοῖς δρυφάκτοις:* είναι εμπρόθ. που δηλώνει τόπο / τρόπο
- *φανερῶς:* είναι προσδιορισμός του τρόπου
στο *έχοντας / στο έπιστήναι*

3. Να συνδέσετε κάθε στοιχείο (μετοχή, πρόταση) της στήλης Α με την ισοδύναμή του ανάπτυξη σε πρόταση ή σύμπτυξη ή σε μετοχή, όπως δίνονται στη στήλη Β. Να αιτιολογήσετε την επιλογή σας στη (β) περίπτωση.

A	B
α) <i>είπών:</i>	εἰ καὶ εἶπε ἐπεὶ εἶπε ἐπὶ ἄν εἶπη
β) <i>ὡς ... ἐπαύσατο:</i>	παύσας (ὁ Θηραμένης) παυσάμενος (ὁ Θηραμένης) παυσαμένου τοῦ Θηραμένου
γ) <i>γνούς:</i>	ἐπειδὴ ἔγνω εἰ ἔγνω εἰ καὶ ἔγνω

4. *έξαπατωμένους* (§ 51): Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής και να γράψετε το ρήμα από το οποίο εξαρτάται.

5. *εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα ... οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασὶν ἡμῖν ἐπιτρέψειν.*
Να αναγνωρίσετε τις προτάσεις, να κάνετε λεπτομερή συντακτική ανάλυση και να δηλώσετε το είδος του υποθετικού λόγου.

6. Να συμπληρώσετε τα κενά, ώστε να χαρακτηρίζεται πλήρως η συντακτική λειτουργία των όρων (§ 51) που δίνονται:

- *είσελθών*: είναι μετοχή, που προσδιορίζει το
- *προστάτου*: είναι στο ἔργον
- *τοῦτο*: είναι στο ποιήσω
- *μηδένα*: είναι στο
- *κυρίου*: είναι στο
- *τουτονί*: είναι προσδιορισμός στο
- *ἄπασιν*: είναι προσδιορισμός στο
- *ἡμεῖς*: είναι του ρήματος

4. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να χρησιμοποιήσετε τα παρακάτω ρήματα σύνθετα του ἵσταμαι σε φράσεις στη νέα ελληνική, ώστε να φαίνεται η σημασία τους.

καθίσταμαι:

ἐνίσταμαι:

παρίσταμαι:

ὑφίσταμαι:

2. Με ποιες λέξεις του κειμένου σχετίζονται ετυμολογικά οι παρακάτω¹⁰; *επιστασία, λόγος, απατηλά, νέμεσις, αθανασία, καινοφανής, όραμα, άνεση, επάλειψη, προστατευτικός.*

3. Να γράψετε ένα παράγωγο ουσιαστικό της νέας ελληνικής από κάθε ρήμα σύνθετο του ἵμι που σας δίνεται. Για τα θέματα του ρήματος συμβουλευτείτε τη γραμματική σας¹¹.

ἀνίμι, παρίμι, ἀφίμι, καθίμι, ἐφίμαι, συνίμι, ἐνίμι, διίμι.

¹⁰ Ἐφίσταμαι, λέγω, ἔξαπατῶμαι, νόμος, ἀποθνήσκω, καινός, ὄρω, ἀνίμι, ἔξ-αλείφω, προστάτης.

¹¹ *ἀνίμι* = χαλαρώνω > άνεση, *ἀφίμι* = αφήνω, απολύω > άφεση, αφετηρία, *ἐφίμαι* = επιθυμώ > έφεση, *ἐνίμι* = εμβάλλω > ένεση, *παρίμι* = παραλύω > πάρεση, *καθίμι* = ρίχνω κάτω > κάθετος, *συνίμι* = κατανοώ > σύνεση, *διίμι* = περνά διαμέσου > δίεση.

4. Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης Α με τις παράγωγες ή τις ομόρριζες της στη στήλη Β, γράφοντας μπροστά από κάθε γράμμα τον ή τους αριθμούς από τη στήλη Β¹²:

A	B
α) παύω	1. δυσμένεια
β) βιώω-ῶ	2. παύλα
γ) διαλέγομαι	3. κέλευσμα
δ) κελεύω	4. βιώσιμος
ε) ἐφίσταμαι	5. εγχείρηση
στ) εὐμενῶς	6. επιστασία
ζ) ἐγγχειρίδιον	7. μένος
	8. διάλεξι
	9. βίωμα
	10. αρχικελευστής
	11. κατάπαυση
	12. αβίωτος
	13. εγχείρημα
	14. διαλεκτική
	15. ανάπαυλα
	16. βιώνω
	17. επιστάτης
	18. διάλεκτος
	19. υποχείριο
	20. παυσίλυπος

¹² α) 2, 11, 15, 20 β) 4, 9, 12, 16 γ) 8, 14, 18 δ) 3, 10 ε) 6, 17 στ) 1, 7 ζ) 5, 13, 19.

5. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με τα συνώνυμα ή τα αντίθετά τους στη στήλη Β, γράφοντας μπροστά από κάθε αριθμό της στήλης Α το ή τα γράμματα που τους αντιστοιχούν από τη στήλη Β. Κανένα στοιχείο της στήλης Β δεν περισσεύει¹³.

A	B
1. ὄρῶ	α) ὀνίνημι
2. ἀποθνήσκω	β) χρῆ
3. δεῖ	γ) θεῶμαι
4. ἀνίημι	δ) βιῶ
5. λυμαίνομαι	ε) ὠφελῶ
	στ) προσήκει
	ζ) τελευτῶ
	η) ἐάω-ῶ
	θ) κωλύω
	ι) βλέπω
	ια) βλέπω
	ιβ) λυσιτελῶ
	ιγ) εἴρω
	ιδ) ζῶ

¹³ 1 (γ, ι), 2 (δ, ζ, ιδ), 3 (β, στ), 4 (η, θ, ιγ), 5 (α, ε, ια, ιβ).